

KARADENİZ EKONOMİK İŞBİRLİĞİ PARLAMENTER ASAMBLESİ

Doc. GA21/CC20/REP/03

YİRMİBİRİNCİ GENEL KURUL OTURUMU
KÜLTÜR, EĞİTİM VE SOSYAL İŞLER KOMİSYONU

“KEİ BÖLGESİNİN GELİŞMESİNDE KÜLTÜRÜN ROLÜ
RAPOR

RAPORTÖR: Sn. Georgios KALANTZIS (YUNANİSTAN)

Kişinev’de 12 Haziran 2003’de yapılan Yirmibirinci Genel Kurul tarafından kabul edilen metin.

I. GİRİŞ

1. Geçmiş yıllarda, bölgesel ve global düzeyde, önemli politik, ekonomik ve kültürel değişiklikler olmuştur. Kültürel alanda bu değişiklikler kendilerini, örn. Gelişimin kültürel boyutunun önemini anlamak, yeni kültürler-arası iletişim ve yeni kültürel kimliklerin teyidi ile birlikte bölgesel gelişimi güçlendirmek gibi kültür ve gelişim arasında yeni ilişkilerle ifade etmişlerdir. Kültürel politikaya yeni bir yaklaşımın yaratılmasında da bu değişiklikler algılanmaktadır.
2. “Kültür” ve “gelişim” terimlerini birbirine ilk bağlayan, ve yine gelişimin kültürel boyutu sorusunu ortaya atan, dünya çapında kültürel politikaların gelişim stratejilerine entegrasyonu sürecini teşvik etme sorumluluğunu alan, UNESCO’ydu.
3. Kültürel boyutu, insan ve sürdürülebilir gelişme kavramına entegre etme konusu da Avrupa Konseyi ve Avrupa Birliği’nin kültürel politikasının temel hedeflerinden birisidir.
4. Hem bir çevre faktörü olarak hem de iletişim kuran insanların eğitildiği ve yetkilendiği hızlandırıcı bir süreç olarak kültürün, yeni milenyumda KEİ’nin bölgesel görevi olan sürdürülebilir gelişime katkıda bulunma hususunda muazzam bir potansiyeli vardır. Bu sebeple, KEİPA Kültür, Eğitim ve Sosyal İşler Komisyonu, 20. toplantısının Gündeminin ana maddesi olarak “KEİ Bölgesinin Gelişiminde Kültürün Rolü” konusunu ele almaya karar vermiştir.
5. Rapor ve Tavsiye’ye katkılar, Bulgaristan ulusal delegasyonundan alınmıştır. Rapor’un hazırlanması için kullanılan referans materyali, Uluslararası Sekreteryaya tarafından internet kanalıyla elde edilmiştir, özellikle UNESCO, UNDP vs. gibi konu ile ilgilenen uluslararası organizasyonların web sitelerden.

II. KÜLTÜR VE GELİŞME ARASINDAKİ İLİŞKİ

6. Gelişimde kültürün rolünün anlaşılması, 1980’lerden beri etkileyici bir evrim geçirmiştir. Daha önceki ekonomistler, geleneksel kültürlere, genellikle modernizasyonun, gelişimin ve ekonomik büyümenin önünde bir engel olarak bakmışlardır. Bir ülke ilerlemek istediği takdirde, geleneksel adet ve kurumlar yükünden kurtulmalıdır şeklinde düşünülmekteydi. Kısa süre sonra bunu, miras kalan kültürün nötralize edilmesinin daha iyi olacağı takip etti. Bu görüşün yerini yakın zamanlarda tezat bir görüş almıştır: geleneksel kültürler, bütün zenginlikleri, çeşitlilikleri ve yaratıcılıkları ile, saygıyla ele alınmalıdır ve gelişime önemli bir katkı sağlayabilirler. Ayrıca, gelişim süreci için aslında şart olan yardımlaşma ve yaratıcılık gibi değerleri içermeleri sebebiyle yenilikçilerin genellikle yukarıdan baktıkları potansiyel bir akıl kaynağı olarak da görülmelidirler. Ancak belirli uygulamalar, insan haklarını tehlikeye düşürdükleri

ya da kadınları marjinalize ettikleri veya dışladıkları ya da gelişim sürecindeki halk guruplarını hedefledikleri takdirde gelişimi engelleyebilirler.

7. “Kültür” bir çok şekilde tanımlanabilir. Bu Rapor’da, kelime UNESCO tarafından kullanıldığı anlamıyla anlaşılmaktadır: **kültür, bir toplumu veya sosyal gurubu karakterize eden belirgin ruhi, maddi, entelektüel ve duygusal özellikler bütünüdür. Sadece sanat ve edebiyatı değil hayat tarzlarını, insanoğlunun temel haklarını, değer sistemlerini, gelenekleri ve inançları da içerir.** Kültürün bu anlamı, insanların birlikte yaşama şekilleri, etkileşimleri, rekabetleri ve işbirlikleri ile ilgilidir.
8. “Kültür” “gelişim”in bir yönü veya aracı mıdır?, ki burada ikincisi fiziki bir gelişim olarak anlaşılmaktadır; veya “kültür” “gelişim”in sonu ve hedefi midir ki burada da ikincisi insan mevcudiyetinin birkaç form ve bir bütün olarak gelişmesi olarak anlaşılmaktadır.
9. Hem kültür hem de gelişim, akla gelmeyen bazen de şaşırtıcı anlam çeşitliliği ile sürekli değişken hale gelmişlerdir. Ancak şu anki amacımız için, kendimizi gelişimi iki farklı şekilde ele almak ile sınırlayabiliriz. Bir görüşe göre, **gelişim bir ekonomik büyümenin, üretimin, verimliliğin ve kişi başı gelirin hızlı ve süregelen artması sürecidir** . Diğer bir görüşe göre ise (UNDP’nin İnsan Gelişim Raporu ve bir çok seçkin ekonomist tarafından desteklenmektedir.) **gelişim, değer verdikleri her ne varsa izleyerek söz konusu insanların etkin özgürlüğünü geliştiren bir süreç olarak görülmektedir.** Bu insan gelişimi görüşü (dar ekonomik gelişimin zıddına) **ekonomik ve sosyal ilerleme görüşünün kültürel olarak şartlanmış halidir.**
10. **Kültürün rolü, gelişimin iki yorumunda farklıdır.** Ekonomik büyümeyi vurgulayan görüşte kültür temel bir rol oynamamakta, tamamen **araç** olarak kalmaktadır: ekonomik büyümeyi geliştirmeye yardım edebilir veya engel olabilir. Şüphesiz, kültürün araçsal olduğu görüşü oldukça ilginç ve önemlidir, çünkü ekonomik büyüme sürecine genellikle çok değer verilir.
11. Ancak, kültürün tamamen sadece araç rolüne hapsedilebileceği görüşünü kabul etmek zordur. Örneğin eğitim, ekonomik büyümeyi geliştirir ve bu yüzden araç değeri vardır ve aynı zamanda da kültürel gelişimin zati değeri olan temel parçasıdır. Bu yüzden, kültürü sadece ekonomik büyümeyi destekleyen yardımcı bir konuma indirgeyemeyiz.
12. Buna ilaveten, bizzat istenen amaç olarak kültürün varlığımıza anlam katan rolü bulunmaktadır.
13. Kültür ve gelişim birkaç değişik şekilde birbirine bağlıdır ve bağlantılar hem gelişim amacı hem de aracı ile ilgilidir. Önder bir kalkınma kuruluşu olarak Dünya Bankası’nın son yıllarda, kültürel faktörlerin gelişim sürecini etkileme

yoluna oldukça fazla ilgi göstermeye başlamasının şaşırtıcı olmamasının sebebi budur.

14. Gelişim sürecinde kültür, bir dizi önemli kilit rol oynamaktadır. Gelişimi oluşturan bir parça olmaktan ve temel amacından çok bir gelişim aracı olarak kültürün rolünden bahsederken, belki de en basit bağlantı kültürel yatırımların doğrudan ekonomik değeri ile ilgilidir. Bazı kültürel gelişimler, örneğin turizmin gelişmesini sağlayanlar, gelir ve istihdam kaynağı olarak ekonomik görüş açısından doğrudan faydalı olabilir. Seyahat ve turizm imkanlarının gelişimi açısından bölgede çok büyük farklılıklar da olduğunu belirtmek gerekir.
15. Kültürün, gelişimin bir parçası ve amacı olarak rolü ise, eğer gelişim sadece bir GSMH büyümesi olarak değil de, özgürlüğün ve insanların refahının desteklenmesi olarak daha geniş olarak görülürse, o zaman ekonomik genişleme de dahil olmak üzere gelişim çabaları, örneğin geleneksel müzik ve dansın yayılması gibi yerel kültürel ifadelerin yayılmasını destekleme ve yardım etme programlarıyla entegre edilebilir. Bunlar da kültürel yatırımlardır, fakat bu faaliyetler, gelir yaratmaya karşı olarak özellikle kültürel amaçları hedefleyebilir. Aynı anda birkaç hedef belirlemenin herhangi bir sakıncası yoktur. Film, resim, müzik, dans vs. yoluyla değişik ülkelerin yanı sıra aynı ülkenin kendi içinde de kültürel temasların yaygınlaşması kültürel fırsatları çoğaltabilir ve bir çoğuna da gelir ve istihdam temin edebilir.
16. Ekonomik gelişimin meydana getirdiği yapıcı kültürel fırsatların yanı sıra, olumsuz ve hatta yıkıcı etkilerini de dikkate almamız gerekir. Ekonomik gelişim süreci ile yakından bağlantılı olan **Globalizasyon**, bu bağlamda özel bir ilgi gerektirmektedir.
17. Son on-yıllarda gelişmiş olan globalizasyon, şimdi neredeyse hayatın her alanında kendini göstermektedir. Ekonomik sistemler daha yakın entegre olmuş, finans pazarları ulusal sınırları aşmış ve dünyada bilgi alışverişi daha kolay ve hızlı hale gelmiştir. Ekonomik, politik ve kültürel ilişkilerin artış gösteren globalizasyonu toplumları, kültürleri, kurumları, kimlikleri ve sosyal ilişkileri etkilemekte ve değiştirmektedir.
18. Globalizasyon fırsatlar sağlamış ve aynı zamanda da riskler getirmiştir. Kültürleri oldukça yakın bir şekilde birbirine bağlar ve aralarındaki etkileşimi zenginleştirir, fakat aynı zamanda ulusal yaratıcı farklılığa ve kültürel çoğulculuğa zararlıdır. Yerel, bölgesel veya ulusal toplumları tanımlayan ve bağlayan kültürel değerler, küresel pazarların acımasız güçleri tarafından bastırılma tehlikesine maruzdurlar. Ekonomik globalizasyon, popüler kültürün baskılarının hakim olduğu kültürel homojenliği de getirmiştir. Sonuç sosyal bir boşluk – gelenekler ve perspektif sürekliliğinin yokluğu olabilir. Fakat gelişimin kapsamlı ve sürdürülebilir olması için, halkların self-imaajlarını zenginleştiren ve onlara bir yandan diğer gurupların geleneklerini gözetip desteklerken bir yandan da kendi çıkarları için hareket etme

konusunda güven veren inanç sistemlerinin ve geleneklerin farklılıklarını beslemesi gerekir.

19. Bu şartlar altında; yerel ve ulusal kültürlerin ve bunların devamını sağlayan yaratıcılığın zarar görmemesi, aksine korunması ve geliştirilmesi için toplumların globalizasyonun etkilerini nasıl idare edeceği ile ilgili sorular ortaya atılmaktadır. Bu kültürel politikanın ana görevidir.

III. KEİ BÖLGESİNİN GELİŞİMİNDE KÜLTÜRÜN ROLÜ

20. KEİ bölgesi, ulusal ekonomik gelişim düzeylerinde, ekonomik büyüme hızında, etnik guruplarda ve kültürlerdeki büyük farklılıkları ile tanınır. KEİ üye devletlerin çoğu, sürüncemede kalmış olan Pazar ekonomisine ve demokrasiye geçişin zor sonuçları ile karşı karşıyadır, çünkü tüm bölge zahmetli ve çoğul bir transformasyon ve yeniden-yapılanma süreci geçirmektedir.
21. Ekonomik ve sosyo-politik değişiklikler bölgenin kültürlerini oldukça derin bir şekilde değiştirmiştir. Geçiş dönemindeki ülkelerin kültürü de, tüm politik ve ekonomik sistem gibi, demokrasiye geçiş durumundadır. Ekonomik zorluklar zemininde kültür alanında radikal değişiklikler olmaktadır. Kültür ve kültürel politikanın temel sorunu, genel bir kriz şartları altında kültürün kendisinin hayatta kalmasıdır.
22. KEİ bölgesi ülkelerinde halihazırda, aşağı-yukarı merkezileşmiş, aşağı-yukarı geçmişe-yönelik veya aşağı-yukarı kamu desteğine dayalı çağdaş projelere meyilli değişik kültür politikaları modelleri uygulanmaktadır.
23. Yeni kültürel politikanın hedeflerinden biri, kültürlerin Avrupa kültürel süreçlerine entegrasyonu ve kendi ulusal kimliğinin korunmasıdır.
24. Kültürel politikaların çoğu oldukça dardır. “Kültürel politika” anlayışı – kısaca, hükümetlerin kültürü nasıl idare ettiği – ciddi derecede genişletilmelidir. Etkin bir kültürel politikanın tanımlaması ve uygulanması, çoğulculuğu yeni ve değişik şekillerde kullanarak çoğul-etnik toplulukları bir arada tutmanın yeni yollarını bulmayı gerektirir – kültürler arasındaki diyalog kültürel politikaların temel hedefini oluşturmalıdır. Etkin bir kültür politikası; politikalarda ve politika-oluşturmada, teknolojide, endüstri ve ticarete, eğitimde, sanatta ve sosyal ve toplumsal gelişimde yaratıcılıkları teşvik eden yeni yolları gerektirmektedir. Bilgi açığını azaltmak için medyayı desteklemenin yeni yollarını gerektirir. Kadınların endişelerini, ihtiyaçlarını ve ilgilerini yansıtmının ve erkek ve kadın arasında kaynakların ve güçlerin daha adil bir dağılımını yaratmanın yeni yollarını uyarlamayı gerektirir. Gelecek kültürel nesillerin taşıyıcıları olarak gençlere daha büyük bir rol vermenin yeni yollarını gerektirir. Kültürel mirasa taze, çeşitlendirilmiş bir yaklaşım gerektirir.

25. Bölgenin **gelişiminde kültürün** rolünden bahsederken, gelişimi etkileyen kültürel faktörleri (**kültürel miras** gibi) araştırmayı ve anlamayı ve etkin, uygun ve sürdürülebilir olan gelişmeyi gerçekleştirebilmek için kültürel kaynaklarla çalışmayı kastediyoruz. Değer verdikleri şeyleri izlemelerini sağlayacak şekilde söz konusu halkların etkin özgürlüğünü geliştiren bir süreç olarak görülen gelişim terimi, en geniş manasıyla, **insan hakları, cinsiyet eşitliği** konuları ve diğer bağlantılı alanlar ile ilgilidir. Böylece, kültür ve gelişim de, kültürün; gelişimin başarısını etkileyebilme ve insanların durumlarını idame ettirebilmesine ve iyileştirebilmesine pratik bir katkıda bulunabilme yolları ile ilgilidir.
26. **Kültürel miras**, müzik, zanaat, gösteri sanatları, edebiyat, sözlü gelenek ve dil şeklindeki yaşayan ve anlamlı kültürün yanı sıra nesnelere, yapılar, mekanlar ve manzaralar şeklindeki maddi kültürü de kapsar.
27. Kültürel miras, bilgi, deneyim ve uygulamalara ayna tutan müzelerde daha kesin bir şekilde yansır. Değişik tiplerdeki müzeler değişik şekillerde, “kültürel politika”ya, “kültürel gelişim”e ve “kültürel miras”a önemli bir katkıda bulunabilirler. Miras ve müze gelişiminin, ister genel turizm girişimlerinin bir parçası olsun ister endüstriyel çöküş ve değişim bölgelerinin yeniden oluşturulması ile bağlantılı olsun, ekonomik gelişim planlarında önemli bir rol oynadığı ile ilgili bir çok delil vardır. Birçok müze de, önemli bilim alanları, özellikle de çevre bilimi ve koruma da dahil olmak üzere geleneksel olarak kültürel sektör adı altında tasnif edilenler dışındaki alanlar ve eğitim ile bağlantılı olarak oldukça önemlidir, çünkü müzelerin, her yaşta insanın bilimsel eğitimine önemli katkıları vardır.
28. Müzelere para harcamak, önceliği genellikle başka alanlara veren karar-makamları tarafından bir lüks olarak görülebilir. Oysa müzeler, istihdam ve gelir yaratarak, işbirliğini destekleyerek, eğitimi teşvik ederek ekonomik ve sosyal gelişim için bir araç olabilir. Müzeler, toplumun bilincini, güvenini ve gururunu artırabilir. Müzeler, yerel, bölgesel ve ulusal hayatın entegral bir parçası haline geldikçe, ülkenin refahında da bir rol oynarlar.
29. Genelde toplumlar için, kültürel farklılık ve eşsizlik, temel döviz girdisi ve ekonomik fırsatlar için bir kaldıraç olabilir. En belirgin araç, turizm gelişimi yoluyla. Seyahat ve turizm dünyanın en büyük endüstrisini oluşturmaktadır. Kültürel turizm, toplumun ve ülkenin ekonomik büyümesi için sonsuz fırsatlar sağlayabilir. Bu da, kültürel mirası bir sektör olarak geliştirmek için bir başka argümandır.
30. Kültürel miras, yanlış-yönetilen turizm ve altyapı gelişimi, kötü düzenlenmiş bina, bazı ticaret, pazarlama ve uluslararası telekomünikasyon formları, çevresel bozulma, vandalizm, hırsızlık ve silahlı çatışma da dahil olmak üzere bir çok faktör tarafından tehdit altındadır. Bu koşulları tanıtmak ve kaybın boyutunu ve anlamını açıklamak için yoğun, yaygın ve koordineli bir çalışma gereklidir. Kültürel mirasın korunması taraftarları, hükümetlerden geliştirecilere, orduya,

kanun yapıcılara, finansörlere, sosyal ve ekonomik gelişim kuruluşları, ve gençleri de içerecek şekilde genel kamuya kadar durumu geniş bir kitleye sunmalıdır. Daha geniş bir kitleye ulaşmak için çeşitli medya kanallarıyla uygun mesajlar gerekmektedir.

31. Kültürel mirasın korunmasını, sosyal ve ekonomik gelişim pradiğmaları ile birleştirmek, globalizasyon, altyapı ve turizm zorluklarını fırsatlara dönüştürme imkanlarını açar.
32. **Cinsiyet eşitliği** – Kadınlar ve erkekler arasındaki ilişkiler kültür tarafından şekillendirilir. Cinsiyet kimlikleri ve cinsiyet ilişkileri kültürün kritik yönüdür çünkü bunlar ailede, daha geniş topluluklarda ve işyerlerinde günlük hayatın yaşanış tarzını şekillendirir.
33. Cinsiyet ilişkilerinin özel niteliği toplumlar arasında değişmekle birlikte, genel yapı kadınların yararlanabilecekleri daha az kaynaklarının ve toplumlarını ve kendi hayatlarını şekillendiren karar-verme süreci üzerinde sınırlı etkilerinin olmasıdır. Bu cinsiyete dayalı eşitsizlik yapısı **hem insan hakları hem de gelişim konusudur**.
34. Toplumlar ve kültürler statik değildir. Sürekli yenilenir ve yeniden şekillenirler. Gelişim, erkeğe ve kadına ve aralarındaki ilişkiye bakışımızı değiştirmiştir. Eşitlik zemininde, ne kadınlara karşı herhangi bir ayrımcılığa artık göz yumulabilir ne de sosyal etkinlik adına mazur görülebilir: kadınların üretken kapasiteleri, herkes için yaşam kalitesini yükseltmede zaruri bir parçadır. Kadınların etkinliklerin tüm alanlarına eşit ve tam katılımlarının başarılması, tüm ülkelerin politik, ekonomik, sosyal ve kültürel gelişiminin ayrılmaz bir parçasını oluşturmaktadır.
35. Bu amaca ulaşmak için, kadın hakları alanındaki en önemli uluslararası doküman olan; aile ve toplum hayatının bütün alanlarında kadınların hakları ile ilgili prensipleri ve standartları içeren ve politik, ekonomik, sosyal, kültürel ve sivil alanlarda kadınların eşitliğini inkar eden veya kısıtlayan ayrımcılığa son vermeyi hedefleyen Birleşmiş Milletler'in *Kadınlara Karşı Tüm Ayrımcılık Şekillerinin Ortadan Kaldırılması Konvansiyonu*'nu ve Dördüncü Dünya Kadın Konferansı'nda kabul edilen, her yerdeki tüm kadınlar için eşitlik, gelişim ve barış hedefleri ile ilgili yeni bir uluslararası taahhüdü yansıtan *Pekin Deklarasyonu ve Aksiyon Platformu*'nu tamamen uygulamak gerekmektedir.
36. Kadınların yetkilendirilmesi ve otonomisi ve kadınların sosyal, ekonomik ve politik durumunun iyileştirilmesi, hayatın bütün alanlarında başarı ve sürdürülebilir bir gelişim için gereklidir.
37. **Çocuklar ve gençler** – Dünya hiç bu kadar çok büyük oranda ve çok genç bir nesile sahip olmamıştı. Bugünkü dünya nüfusunun %20'si 15 ila 24 yaş gurubu arasındadır. *BM Çocuk Hakları Konvansiyonu* uyarınca çocuklara özel bir önem verilmelidir. Çocuklara çeşitli yönlerde – hayal güçleri, yaratıcı düşünce

kabiliyetleri ve kendilerini yaratıcı kelimeler, sesler ve resimler kullanarak sözel ve fiziksel olarak ifade edebilme yeteneklerine dayanarak - gelişmeleri için fırsat verilmelidir.

38. Eğitim ve fırsatlardaki farklılıklara rağmen, hiçbir genç neslin bugünkü nesil kadar okur-yazar ve çoğul-kültürel bilinçli olmadığı bir gerçektir. Bugünün gençleri, daha önce hiç olmadığı derecede politik bilinç ve sosyal haksızlıklara karşı hassasiyet göstermektedir. Kastedilen zorluklar muazzamdır. İlk ve en önemlisi, marjinalleşmeye ve ihmale karşı, sivil ve kültürel programlara sosyal olarak dahil edilmeleri ve katılımlarının sağlanması ve sağlık, eğitim ve istihdam ihtiyaçlarının karşılanması suretiyle korunmaları gerekir. Kültürlerin sonsuz çeşitliliğinin gelecekte daha iyi anlaşılmasını sağlayacak olanlar gençlerdir.
39. **Fakirliğin azalması, sosyal bağlılık ve ihtilaf çözümü** ile ilgili kültürel boyutun gelişimini aramak ve vurgulamak ile bağlantılı bir tutum ortaya çıkmaktadır.
40. **Fakirlik** KEİ bölgesinin ciddi problemlerinden birisidir. Bu problemi çözmek için yapılacak mücadelede kültüre önemli bir rol vermenin zamanı gelmiştir. Fakirliğin azaltılmasına kültürün katkısı çeşitlidir. Doğrudan ya da dolaylı olabilir. Bunun çalışma yöntemlerinden birisi, bilinç ve yaratıcılığı teşvik etmek suretiyle insanları özgür bırakmak ve onların yaşam koşullarını değiştirmelerine izin vermektir. Bir başka yöntem, kültürel bağlamda marjinal gurupların katılımına izin vermek suretiyle onların toplumunu da etkileyen değişim sürecinde rol almalarını sağlamaktır.
41. Popüler kültür alanında etkin politikalar ve toplum katılımının güçlü bir şekilde desteklenmesi, bölgenin muazzam gizli sosyal sermayesini çalıştırmak için kullanılabilir. Kültürün demokratikleşmesi, bir toplumun yapabileceği en iyi yatırımlardan birisidir. Kimliği ve onuru güçlendirerek kültür, toplum katılımının ve **sosyal bağlılığın** gelişimine yararlı olacak olan koşulları oluşturur. Kültür bir ulusun sosyal sermayesini ve ilerlemeyi sağlamak için ortak hedefler etrafında birleşme yeteneğini özgür bırakır.
42. **İhtilaf çözümü** – XXI. Yüzyılın başında, özellikle ihtilaf konularında uluslararası görüşmelerin düzeyini yükseltmenin zamanıdır. Modern çağların zor, uzamış ve zarar veren ihtilaflarının çoğu, inter-etniktir, ki bunun da manası kültürler-arası veya dinler-arası demek olup bu da yine kültürler-arası anlamına gelmektedir. KEİ bölgesindeki çözümlenmemiş ihtilaflar, bölgedeki politik, ekonomik ve sosyal durumu tehlikeye düşürmekte ve ekonomik gelişim sürecini ve çok-yönlü ekonomik işbirliğini zora sokmaktadır.
43. Bazı ülkelerdeki etnik çatışmalar, kültürler arasında barış içinde birlikte varolmayı destekleyecek stratejiler hakkında daha net bir şekilde düşünmeyi gerektirmektedir. Kültürler-arası iletişimin modern ihtilaf çözümünde ve etnikler arası barış sağlama çabalarında oynayacağı önemli bir rolü vardır. Kültürler arası

diyalog, bugünün dünyası için temel kültürel ve politik zorluklardan biri gibi görünmektedir. Barış içinde birlikte varolmanın zaruri koşuludur.

IV. KÜLTÜRLER ARASI İŞBİRLİĞİ

44. Gelişim, sadece mal ve hizmete erişimi değil, fakat aynı zamanda tam, doyurucu, değerli ve değer verilen şekilde birlikte yaşamayı, bütün çeşitleriyle ve bir bütün olarak insan varlığının gelişimini seçme fırsatını da kapsar. Bu açıdan, kültürler arası iletişim ve işbirliğinin oynayacağı önemli bir rol bulunmaktadır.
45. KEİ bölgesinde yaşayan halklar arasında daha iyi bir anlaşma için kültürel işbirliğinin önemini dikkate alarak, karşılıklı saygının, anlayışın ve hoşgörünün ekilmesinin gerekliliğini bilerek, kültürel bağlarını güçlendirmeyi ve işbirliğini geliştirmeyi hedefleyen çabalarını sürdürmeyi isteyerek, Arnavutluk, Ermenistan, Azerbaycan, Beyaz Rusya, Gürcistan, Moldavya, Romanya, Rusya, Türkiye ve Ukrayna kültür bakanları 1993'de, *Karadeniz Kültür, Eğitim, Bilim ve Bilgi Alanlarında İşbirliği Konvansiyonu*'nu imzalamışlardır. Konvansiyon, işbirliği için uzun-vadeli yasal çerçeveyi oluşturmaktadır ve gelecekteki diğer ikili ve çoklu kültür anlaşmalarının sonuçlandırılması için sağlam bir temeldir. Üçüncü ülkelere açıktır.
46. Konvansiyon'un imzalanmasından hemen sonra, Parlamenter Asamble, ulusal parlamentoları Konvansiyon'un onaylanma sürecini hızlandırmaya davet ederek *Karadeniz Kültür, Eğitim, Bilim ve Bilgi Alanlarında İşbirliği Konvansiyonu'nun Onaylanması ve Uygulanması ile ilgili Tavsiye 3/1994*'ü kabul etmiştir.
47. Asamble, üye ülkelerin hükümetlerine, onay prosedürünü hızlandırmalarını tavsiye etmiştir. Hükümetlere ayrıca Konvansiyon'un çerçevesi dahilinde yürütülen projeleri desteklemeleri ve sivil-toplum örgütlerini, sanatçı ve yazar birlikleri, spor, gençlik ve çocuk kuruluşları, özel vakıflar vs.'yi, Karadeniz bölgesinde yaşayan halklar arasında kültüre temasları genişletmek ve çeşitlendirmek amacıyla, Karadeniz kültürel işbirliği sürecine katmak için koşulları oluşturmaları tavsiye edilmişti.
48. 1993-1995 döneminde, bütün İmza Sahibi Devletler, Konvansiyon'u onaylamışlardır ve yürürlüğe girmiştir. Türkiye Dışişleri Bakanlığı, Konvansiyon'un Emanetçi Devleti'dir.
49. İmzalanışından bu yana, Konvansiyon'un çerçevesinde bir dizi önemli olay gerçekleştirilmiştir: Romanya'da 1993'de, daha sonra 1997'de Karadeniz Üniversiteleri Şebekesi'nin kurulmasına yol açacak olan, Karadeniz Üniversitesi'nin açılışı, Sochi'de 1994'deki Birinci Karadeniz Sanat Festivali, Gürcistan'daki iki Karadeniz Film Festivali, "Karadeniz'in Dalgaları" yazarlar kruvaziyeri, sanatçı, bilim adamı ve öğrenci vs. değişimi. Bir dizi ikili kültürel,

eğitimsel ve bilimsel işbirliği anlaşmaları İmza Sahibi Devletler arasında imzalanmıştır.

50. KEİ Üye Devletler Çocuk ve Gençlik Festivali organizasyonu ile ilgili KEİPA Rusya delegasyonunun girişimini desteklemek suretiyle, Asamble'nin, Karadeniz kültürel işbirliğini geliştirmek hususunda bir katkısı daha olmuştur. KEİPA tarafından sağlanan destek sonucu, birinci ve ikinci **Çocuk ve Gençlik Festivalleri "Golden Ferry"** Sochi'de 2001'de ve 2002'de, her ikisi de KEİPA Rusya Delegasyonu'nun daveti üzerine organize edilmiştir.
51. İki festival de, çocukların hoş bir deneyim yaşamaları, değişik kültürleri tanımaları ve yeni arkadaşlar edinmeleri için mükemmel bir imkan sağlamaktadır. Diğer ulusların kültürel gelenekleri ile tanışıklık, gayriresmi iletişim, foruma katılan her bir katılımcıyı ruhen zenginleştirmiştir. Festivallerin, KEİ üye ülkelerin çocukları ve gençleri arasında, Karadeniz bölgesindeki barış ve istikrara katkısı olacak olan güven ortamını, karşılıklı anlayışı ve saygıyı destekleyici yeni fırsatlar yarattığına şüphe yoktur.
52. Çocuk ve Gençlik Festivali'nin oynadığı olumlu rolü dikkate alarak, 5 Aralık 2001'de Sofya'daki 18. Genel Kurulu tarafından kabul edilen KEİ Üye Devletler Çocuk ve Gençlik Festivali Organizasyonu ile ilgili Tavsiye 58/2001, Kültür, Eğitim ve Sosyal İşler Komisyonu'nun gelecekte KEİPA Üye Ülkelerde davet üzerine festivalleri organize etmek ile ilgili teklifini onaylamaktadır. KEİ üye devletler parlamento ve hükümetlerini, KEİ İş Konseyi; KTKB, uzmanlaşmış KEİ Merkezleri, Sivil Toplum Örgütleri ve iş toplumunu gelecekteki festivallerin düzenlenmesi için mümkün olan finansal yardımı sağlamaya davet etmektedir.

V. SONUÇLAR

53. Kültür, sosyo-ekonomik gelişimin altında yatan güçtür. Gelişim ile, gelişimin hem amacı hem de aracında bulunması sebebiyle bir çok yönden etkileşim içindedir..
54. Kültürel yaratıcılık, insan gelişiminin kaynağıdır ve insanlığın hazinesi olan kültürel farklılık ise gelişim için zaruri bir faktördür. Geleneksel kültürler, bütün zenginlikleriyle, gelişime önemli bir katkıda bulunabilirler.
55. Öncelikle kültür, büyük bir iş kaynağı olarak doğrudan ekonomik fayda sağlar. Kültürel endüstrilerin ve kültürel ürünlerin yanı sıra, kültürel mirası geliştirme faaliyetleri, hem doğrudan hem de dolaylı olarak bir çok iş yaratmaktadır. Gelecekte, kültürün, istihdam açısından etkisini azamiye çıkarmak için bölgesel ve yerel gelişim stratejilerine çok daha yakından entegre edilmesi gerekecektir.

56. Kùltür, sosyal stimulasýona ve entegrasyona – kadýnlarý güçlendirerek, genç nesilin ihtiyaçlarına hitap ederek, fakirliđi azaltarak - olumlu bir katkıda bulunabilir,böylece sosyal bađlılıđın gerçekteşirilmesine de yardımcı olur.
57. Bölgede barış içinde bir arada varoluş için, ekonomik gelişim ve çoklu ekonomik işbirliği açısından gerekli zemini hazırlayan kùltürler arası diyalog ve işbirliği zaruri koşullardır.
58. Ancak, bir çok ÷lkedeki sınırlı teknik ve finans kaynakları, bu hedeflerin tamamen uygulanmasını engellemektedir. Toplumların, kùltüre harcama yapmanın bir masraf değil, bir yatırım olduğunu anlamaları gerekmektedir.
59. Son on yıl boyunca olan önemli toplumsal değişiklikler, hala düzenlenme aşamasında olan yeni bir model kùltürel politikanın gelişimine yol açmıştır. Kùltürel politika, sürdürülebilir gelişim politikasının ana bileşenlerden biri olarak, diğer sosyal alanlardaki politikalar ile, entegre bir yaklaşım bazında, koordinasyon içerisinde uygulanmalıdır. Herhangi bir gelişim politikası, kùltürün kendisine karşı son derece hassas olmalıdır. Kùltürel politika, bölge içinde ve daha geniş olarak Avrupa'da genel gelişim stratejisinin kilit faktörü haline gelmelidir.